

2. RASSEN

Tamme kippenrassen zijn ontstaan onder invloed van klimaat, omgeving, mobiliteit, voeding en kruising. De oudste rassen worden wel landrassen genoemd. Later ontstane kippen die op gewenste eigenschappen werden ontwikkeld, heten cultuurrassen. Toen de kippenhouderij van groot economisch belang werd, ontstonden bedrijfsrassen of hybriden. Een gezelschap van diverse pluimage.

Wereldwijd zijn er vele duizenden kippenrassen. Ze werden door de eeuwen heen ontwikkeld voor een bepaald doel, bijvoorbeeld de ei- of vleesproductie, om hun vechteigenschappen, hun prachtige uiterlijk, hun tamme gedrag, om hun wel of niet broeds worden, enzovoort. Eigenschappen van een kip hangen dus af van het ras.

Voorafgaand aan de aanschaf van kippen is het goed om meer over deze raseigenschappen te weten. Net als bij veel andere rasdieren springen bepaalde eigenschappen er uit. Tegenover tamme rassen staan (zeer) schuwe. Naast luidruchtige zijn er ook stille. Er zijn hoogproductieve en nauwelijks leggende kippen. Er zijn ook prachtige sierrassen, die niet alleen een lust voor het oog zijn, maar tevens voldoende eieren leggen voor een gemiddeld gezin. Sommige kippen kunnen zo goed vliegen dat ze haast niet loslopend gehouden kunnen worden (b.v. Friese hoenders, Hollandse hoenders, Hollandse krielen en sommige Leghorns). Hoe dan ook: er is altijd een ras te vinden dat bij u en uw omstandigheden past. De juiste keuze van een ras draagt veel bij aan het plezier dat u eraan kunt beleven.

Soorten kippen

Raskippen

Erkende kippenrassen zijn uitvoerig omschreven in de Pluimveestandaarden. Ze onderscheiden zich door gemeenschappelijke, erfelijke lichamelijke kenmerken. Het streven is de nakomelingen zoveel mogelijk te laten lijken op de ouderdieren.

Sierkippen

Sierkippen zijn raskippen met een hoge ornamentele waarde. Niet alle raskippen zijn sierlijk, vandaar dit onderscheid.

Krielpippen en dwerghoenders

Er is sprake van krielpippen (oorspronkelijke krielen) als ze alleen in de kleine vorm voorkomen. Voorbeelden zijn Hollandse kriel, Eikenburger kriel, Chabo, Sebricht en Antwerpse baardkriel. We spreken van dwerghoenders als het om een kleine vorm gaat van een groot ras. De termen worden dikwijls door elkaar gebruikt. Beide kunnen erkende kippenrassen zijn.

Commerciële legkippen

Legkippen zijn geen raskippen, maar hier wel uit ontstaan. Ze worden ook wel nutrassen of leghybriden genoemd en hebben een merknaam (Bovan, Hisex, Lohman, etc.). Uit rassen zoals de Leghorn en enkele Middellandsezeerrassen zijn legkippen samengesteld die witte eieren leggen. Voor legkippen met bruine eieren zijn voornamelijk Rhode Islands Red, New Hampshire en Plymouth Rock en Australorp gebruikt. Hoogproductieve legkippen 'slijten' wel snel en worden dus niet zo oud.

Commerciële vleeskuikens

Vleeskuikens zijn eveneens geen raskippen en komen onder merknamen als hybriden in de handel. Ze zijn voornamelijk ontwikkeld uit Cornish of Indische vechthoenders met hun fors ontwikkelde, brede borst en dikke dijbenen.

Legkip.

Vleeskuiken.

Beschrijvingen

Bij de beschrijving van kippenrassen wordt gesproken over diverse variëteiten, kleurslagen en lichaamsbouw. Het zou te ver voeren dit hier uitvoerig uit te leggen. Een heldere verklaring van termen vindt u op www.nhdb.nl.

Kopstudies en kamvormen

middelgrote enkele kam
b.v. Plymouth Rock

rozekam
b.v. Hollands hoen

rozekam die
neklijn volgt
b.v. Wyandotte

drierijige- of
erwtenkam
b.v. Brahma

tweehornige of
V-vormige kam b.v.
Nederlandse uilebaard

tweehornige kam
b.v. Brabanter

middelgrote
enkele kam
b.v. Faverolles

kamloos of rudimentair,
in aanleg net zichtbaar
b.v. Kraaikop

kamloos of rudimentair
met volle kuif
b.v. Hollands kuifhoen

Veelgehouden populaire rassen

Brahma

Oorsprong: India. Brahma's kwamen in het midden van de 19e eeuw als geschenk voor Koningin Victoria naar Engeland. Toen heetten ze nog Cochinchina's of Sjanghais en hadden ze nog niet de kleur en vorm van nu. Wel waren ze al heel groot. Vanuit Engeland zijn de dieren wereldwijd verspreid. De Brahma met haar geweldige formaat, parmantig opgerichte houding en diepe bouw werd snel populair. De weelderige donsontwikkeling en voetbevedering dragen in belangrijke mate bij aan het formaat. Brahma's hebben een kleine kop met een rode erwtenkam, diepliggende ogen met overhangende 'wenkbrauwen', een middellange nek en een korte, brede, wat holle ruglijn. De staart is middellang. De gele benen en de middelste en buitenste tenen zijn bevederd. De oorkleur is rood. Afhankelijk van de variëteit zijn ze goed voor 100-150 crème tot lichtbruine eieren per jaar. Sommige stammen worden veelvuldig broeds. Ze hebben een uitstekende broedzorg. Brahma's zijn vriendelijke, tamme en volgzaam kippen. Door hun grote formaat en gewicht kunnen ze niet vliegen. Eenmaal volwassen kunnen ze wel 4000-5000 gram wegen! De bekendste variëteiten zijn columbia (licht), meerzomig patrijs, meerzomig zilverpatrijs (donker), buff, columbia en meerzomig blauwpatrijs. Vrij nieuw is de zogenoemde berkenkleurige variëteit.

Cochin

Oorsprong: China. Dit ras komt sinds eeuwen voor in Zuidoost-Azië. Al voor 1850 kwam het naar Amerika en Engeland. In de 19e eeuw was het onder de beter gesitueerden in Engeland een ware manie om dit ras als curiositeit te houden. Er waren nog nooit zulke grote kippen gezien. De hedendaagse Cochins zijn mooi rond aan alle zijden, met een overdadige bevedering en heel veel dons. Het dier heeft veren aan de benen en aan de middelste en buitenste tenen. De rijk ontwikkelde staart is zeer rond. De hoogte van de kop is ongeveer gelijk aan de hoogte van de staart, maar een iets lager gedragen kop heeft de voorkeur. Cochins hebben een wat kleine, rode, rechtopstaande kam met vijf punten. De lange kin- en oorlellen zijn eveneens rood. De hals is kort en dik. De oogkleur is doorgaans roodbruin, afhankelijk van de kleurvariëteit. De kippen leggen jaarlijks zo'n 125 crème tot lichtbruine eieren. Ze zijn vrij rustig, kunnen niet vliegen en kennen veel kleurslagen, waaronder meerzomig goud- en silverpatrijs, wit, zwart, effen blauw en buff. Volwassen dieren wegen 4000-5000 gram.

Faverolles

Oorsprong: Frankrijk. De Faverolles is een zware Franse vleeskip met fraaie tentoonstellingseigenschappen. Midden 19e eeuw is ze in de omgeving van het dorpje Faverolles ontwikkeld. Faverolles verschenen voor het eerst op een pluimveetentoonstelling in 1866. Aan haar ontstaan werkten rassen als Brahma's, Cochins, Houdans en Dorkings mee. Pas na 1900 werden ze meer verspreid. Een Faverolles is een zware en massieve kip, met een diepe borst en buik. Kenmerkend zijn de baard en de bakkebaarden aan de kop. Het uitbundige verenpak wordt gekenmerkt door veel dons. Ze heeft bevederde benen en tenen. Een ander raskenmerk is de vijfde teen, direct boven de achterteen. De kop is zeer breed en de rode, enkele kam heeft vier tot zes kampunten. De kleine, rode kin- en oorlellen gaan schuil achter de baard en de bakkebaarden. Dit rustige, snelgroeiende ras heeft een uitstekende vleeskwaliteit. De eiproductie mag er ook zijn, met zo'n 170 crèmegetinte eieren per jaar. Maar als de nadruk ligt op het fokken voor tentoonstellingen loopt de eiproductie meestal wat terug. Normaal gesproken leggen de kippen ook in de winter nog een redelijk aantal eieren. De meest bekende Faverolles-variëteit is de zalmkleurige, maar er bestaan ook witte, zwarte, effen blauwe, buff- en columbia-kleurige. Faverolles wegen 3250-4000 gram.

Leghorn

Oorsprong: Italië. De Leghorn is de beroemdste kip ter wereld. Ze staat bekend om haar zeer hoge eiproductie. De geschiedenis van de voorouders van dit ras gaat terug tot het begin van onze jaartelling. Eind 19e eeuw werden Leghorns via het Italiaanse Livorno verscheept naar Amerika. Toen bestonden er al verschillende kleurvariëteiten. Omstreeks 1900 was de witte Leghorn de best leggende kip ter wereld, met meer dan 225 eieren per jaar. Moderne legkippen met Leghornbloed leveren 300 eieren of meer. De Standaardeisen voor 'raszuivere' Leghorns verschillen van land tot land. Gemeenschappelijk kenmerk is dat het een vrij licht ras is, breed in de schouders en langzaam versmallend naar achteren toe. De rug is vlak, lang en naar achteren toe iets oplopend. De oorkleur is roomachtig wit. De volle, ronde borst wordt naar voren gedragen. De kippen hebben grote vleugels en kunnen uitstekend vliegen. De grote, goed ontwikkelde staart wordt onder een hoek van 45° gedragen. Leghorns zijn zeer actieve, soms zelfs wat nerveuze dieren. Loslopend gehouden zoeken ze zelf hun voedsel bij elkaar. Ze hebben daardoor een zeer gunstig voergebruik. De Nederlandse Leghorn weegt 2750-3500 gram en komt in veel kleurslagen voor, waaronder wit, zwart, blauw, bruin, buff, koekoek, koekoekpatrijs, goud en zilver, goud- en zilverhalzig zilverpatrijs, exchequer, bont, patrijs en roodgeschouderd.

Marans

Oorsprong: Frankrijk. De Marans is een zwaar dubbeldoelras en werd aan het begin van de vorige eeuw rondom de havenstad Marans ontwikkeld. Deze kip legt prachtige, donkerbruine eieren. Daarnaast levert ze ook een goed stuk vlees. De Marans is samengesteld uit kruisingen van de Picatave, het koekoekkleurige Mechelse hoen, Coucou de Rennes, Gatinaises, Faverolles, Brakels en Croad Langshans. Later zijn ook nog gestreepte Plymouth Rocks gebruikt om de eiproductie verder op te voeren. Marans komen naast de koekoekvariëteit ook nog voor in de kleuren zwart, wit en koperzwart. Zeldzamer zijn de goud- en zilverhalzige koekoekvariëteiten. Bij koekoekkleurige variëteiten is het geslacht van pasgeboren kuikens te herkennen aan hun kleur: de donkere zijn de hennetjes, de lichte de haantjes. Verder zijn ze ook 'autoseksend' als ze gekruist worden met een ras met bruine veren: ook dan kunt u het geslacht aan de kleur van de kuikens aflezen. Vanaf 1925 werden Marans over de wereld verspreid. De houding van deze kip is vrijwel horizontaal. De middellange romp is breed en diep, met een goed beveesde, volle borst. De rode middelgrote kam heeft vijf tot zeven kamtanden. De oogkleur is

helder oranje-rood. De rode oorlellen zijn klein en ovaal van vorm. Marans is een rustig ras met een uitstekend voergebruik. Jaarlijks legt de hen 200 tot 225 mooi bruine eieren. In sommige stammen komt broedsheid voor. Volwassen Marans wegen 3200-4000 gram, waarbij de zwarte variëteit het zwaarst weegt. In het hok én loslopend gehouden doen deze dieren het goed.

New Hampshire

Oorsprong: Oostkust van de Verenigde Staten. Met behulp van de Rhode Island Red werd dit Amerikaanse ras tussen 1915 en 1935 in New Hampshire ontwikkeld als legkip. Het moderne dubbeldoelras kwam pas na de Tweede Wereldoorlog naar Europa. Fokdoel: een vroegrijpe, sterke, snel bevederende kip met een flinke productie van grote eieren. De goede vleesproductie werd op een later tijdstip toegevoegd, met als neveneffect een iets lagere eiproduktie. New Hampshires zijn ronder van vorm dan de Rhode Island Reds. Ze zijn ruim ontwikkeld, middellang, diep en breed van bouw, en ze hebben een lange, brede rug. De veren zijn breed en stevig van opbouw. Ze liggen dicht tegen het lichaam aan. De enkele kam, kin- en oorlellen zijn rood. Jaarlijks legt de hen zo'n 200 bruine eieren, die meestal meer dan 60 gram wegen. Het is een sterk en nogal gehard ras. Ook in de wintermaanden blijft de eiproduktie goed op peil. Na het tweede levensjaar daalt deze productie echter sterk. Het voergebruik is iets aan de hoge kant. Verder zijn het rustige, goed te hanteren dieren. Broedsheid komt weinig voor. Volwassen New Hampshires wegen 3200-4000 gram. Naast de roodbruine variëteit bestaan er ook zogenoemde blauwgetekenden, waarbij de zwarte hals en staartveren vervangen zijn door blauwe.

Krielen en dwergen

Naast de grote rassen zijn er al lang krielkippen en dwerghoenders bekend. Krielkippen zijn oorspronkelijke krielen waarvan geen grote vorm bestaat. Dwerghoenders zijn de dwergvariëteiten van grote kippenrassen. Kippenrassen hebben eigen, unieke kenmerken die door sommige fokkers tot in de perfectie worden doorgefokt.

Lakenvelder kriel.

Lakenvelder.

Orpington

Oorsprong: Groot-Brittannië. Een zwaar dubbeldoel ras, dat tussen 1870 en 1900 ontwikkeld werd door de wereldberoemde pluimveefokker William Cook uit Orpington in het graafschap Kent. In 1886 toonde hij ze voor het eerst op de Crystal Palace Show in Londen. Het toen nieuwe ras werd geformeerd uit rassen als de Langshans, Plymouth Rocks, Minorca's en Sumatra's. In 1889 ontwikkelde Cook de wereldberoemde buff-kleurige variëteit en na 1894 volgden de andere kleurslagen elkaar snel op. De Orpington is een royaal bevederde, donsrijke kip met een zeer diepe stelling en een enkele rode kam. Met haar ronde vormen heeft ze iets weg van de Wyandotte. Formaat en bevedering doen denken aan de Cochin. De Orpington is een grote, levendige en robuuste kip. Lengte, breedte en diepte van deze kip zijn ongeveer gelijk. De oorkleur is rood. De dieren zijn zeer betrouwbaar, rustig en vriendelijk in de omgang en soms erg afhankelijk. Ze leggen zo'n 150 crèmekleurige eieren per jaar. Verder leveren ze een smakelijke bout. Afhankelijk van kleurslag, leeftijd en geslacht wegen ze 3500-4000 gram. In Engeland zijn ze vaak veel zwaarder. Bekende kleuren waarin ze voorkomen zijn buff, wit, zwart en blauwgezoomd. Dit sierlijke ras is zeer populair en wereldwijd verspreid.

Rhode Island Red

Oorsprong: Verenigde Staten. Dit kippenras is in de tweede helft van de 19e eeuw in Rhode Island en omliggende New England-staten ontstaan uit kruisingen van diverse Aziatische rassen. Vanaf 1904 is het officieel erkend. De Rhode Island Red is zwaar en heeft een vrijwel horizontale ruglijn en een haast rechthoekige bouw. Fokkers spreken wel van een 'baksteentype'. Deze rustige, sterke kip draagt een enkele, middelgrote, rode kam met vijf tanden. De grote, levendige ogen zijn roodachtig bruin. De helderrode kinlennen zijn middellang, de rode oorlennen iets lang. De hals is middellang, het lichaam matig diep. Ze heeft goed gesloten, grote vleugels, die ze horizontaal draagt. De staartveren zijn zwart en de staartsiervveren hebben een kevergroene glans. De middellange benen staan ruim uit elkaar en zijn geel met een zweem van rood. De Rhode Island Red is vooral bekend om haar goede productie van bruine eieren, de vrijwel probleemloze opfok van kuikens en de goede invloed op veel bedrijfsrassen. Per jaar leggen de kippen 200 vrij grote bruine eieren, en soms meer. Deze sterke en vitale dieren doen het heel goed: in een hok en loslopend. Ze worden bijna niet broeds. Er bestaat ook een rozekammige en zelfs een witte Rhode Island Red. Volwassen dieren wegen 3000-3800 gram.

Sussex

Oorsprong: Groot-Brittannië. De Sussex is een zeer sterk, vitaal en zwaar ras, dat in vrijwel elk klimaat voldoet. De kip is oorspronkelijk aan het begin van de 19e eeuw ontwikkeld in de Zuid-Engelse graafschappen Kent en Surrey uit kruisingen van onder andere Brahma's, Cochins, Dorkings en oud-Engelse vechthoenders. Omdat ze vervolgens in Sussex veel werden gefokt kreeg het ras deze naam. Dit ras heeft drie plussen: ze legt 200 of meer crèmegetinte, middelgrote eieren, ze levert een goed stuk vlees en haar fraaie uiterlijk maakt haar bijzonder geschikt voor tentoonstellingen. De Sussex kan broeds worden en heeft een goede broedzorg. Op de korte kop staat een enkele rode kam met vijf punten. De middellange, iets grote rode oorlellen zijn ovaal van vorm. De oogkleur is roodbruin, de snavelkleur wit of wit-hoornkleurig. De rug is breed en vlak, iets aflopend naar de staart toe. Borst en lichaam zijn lang, breed en diep. De middelgrote vleugels zijn vrij lang en raken de zadelveren. De middelgrote staart wordt onder een hoek van ongeveer 40 graden gedragen. Benen en tenen zijn roze-wit, althans bij de columbia-kleurige variëteit, die het meest bekend is. Andere variëteiten zijn roodporselein, buff-columbia, rood-columbia, bruin en wit. De dieren wegen 3500-4000 gram.

Wyandotte

Oorsprong: Verenigde Staten. De Wyandotte is een zwaar dubbeldoel ras dat aan het einde van de 19e eeuw in Noord Amerika werd gecreëerd. Het is een mooi, rond dier. Wyandottes behoren tot de meest verspreide kippen ter wereld. De eiproduktie is goed: jaarlijks legt de kip ongeveer 180 eieren. De eikleur is afhankelijk van de kleurslag en varieert van crèmeachtig tot lichtbruin. De kop is wat klein in verhouding tot het lichaam. Wyandottes hebben een lage, helderrode rozekam die de koplijn volgt. Het gezicht is rood van kleur, net als de wat langwerpige rode oorlellen en middellange kinlellen. De mooi gebogen snavel is geel met een hoornkleurige aanslag. De ogen zijn roodachtig bruin. Het lichaam is middelmatig lang en diep. De rug is kort en breed en loopt naar de staart toe iets op. De middelgrote vleugels worden goed horizontaal gedragen. De bevedering is vol en goed gesloten. De dieren zijn vriendelijk en betrouwbaar in de omgang. Ze worden makkelijk broeds, maar niet in alle kleurslagen. Hun broedzorg is perfect. Volwassen dieren wegen 3000-4000 gram. Van dit ras zijn in Nederland bijna twintig kleurslagen bekend: zilver-zwartgezoomd, goud-zwartgezoomd, goud-blauwgezoomd, wit, zwart, blauw, gestreept, verschillende patrijs variëteiten, columbia en buff-columbia.

Nederlandse rassen

Nederlandse rassen staan in het brandpunt van de belangstelling. Sommige rassen zijn al eeuwenoud, terwijl andere nog maar kort geleden werden ontwikkeld. De leden van de Nederlandse Hoender Club (NHC) beschermen en fokken deze met veel succes. Sommige oud-Nederlandse rassen balanceren op rand van uitsterven en kunnen wel wat extra aandacht gebruiken.

Assendelfts hoen

Oorspronkelijk afkomstig uit de omgeving van het Noord-Hollandse Assendelft. Het zijn de vermoedelijke voorouders van de gepelde Hollandse hoenders. Het type staat tussen deze hoenders en Friese hoenders in. Plaatselijk zijn ze bekend onder de naam 'boerengeeltjes' (geelpellen), 'bijltjes' (zwaargepeld gelen) 'sprokkels' (zilverpellen) en 'eiergelen' (geel-witpellen). Uitstekende leggers, maar wat schuw van aard. Ze worden meestal niet broeds.

Barnevelder

De Barnevelder is tussen 1900 en 1910 nabij Barneveld ontstaan uit kruisingen van boerenkippen en Aziatische rassen. Deze kip met een enkele kam bracht het dorp welvaart, omdat ze bruine eieren legde en die werden beter betaald dan witte. De bekendste variëteit is de dubbelgezoomde. De rustige, vriendelijke Barnevelder behoort tot de middelzware rassen. Ze legt ongeveer 175 eieren per jaar.

Brabanter

Een oud-Nederlands ras dat al sinds de zestiende eeuw bekend is, is de Brabanter. Typisch zijn de zijdelings afgeplatte kuif, de baard en de bakkebaarden, de kleine tweehoornige kam en de wijd opengesperde neusgaten. Deze kippen komen voor in diverse effen kleuren, bijvoorbeeld zwart, wit, blauw en enkele getoefte variëteiten, waarbij de veren eindigen in een zwart of wit sikkeltje. Ze leggen een redelijk aantal witte eieren. Het is een levendig, actief en sterk ras.

Chaams hoen

Het Chaamse hoen is onlangs teruggefokt uit rasonzuivere restanten van het ras en geniet veel belangstelling. Het is een aan de Brakel en het Kempische hoen verwant ras, met een min of meer (band)peltekening. Komt voor als goud- en zilver(band)pel. Het draagt een enkele, rode kam. De productie van witte eieren is vrij goed en de vleeskwaliiteit is uitstekend. Een decoratief, beweeglijk, sterk en zeer actief ras.

Drents hoen

Het Drentse hoen is omstreeks 1900 erkend. Het dier heeft een middellange rug en een horizontale lichaamsbouw. De oogkleur is roodachtig oranje, de oren zijn wit en de beenkleur is leiblaauw. De patrijkskleurige variëteiten zijn het bekendst. Ook komt een staartloze, zogenoemde bolstaartvariëteit voor. Deze vrij sterke kip is levendig en vlug in haar bewegingen. Ze legt witte eieren.

Fries hoen

Sinds de grijze oudheid worden in de provincie Friesland al kippen gehouden. Friese hoenders zijn tamelijk populair, mede gezien de grote, actieve fokkersclub. Dit ras komt in meer dan twaalf prachtige variëteiten voor, die grofweg op te splitsen zijn in gepelden, bonten en eenkleurigen. Het is een wat licht ras met een enkele kam. Soms zijn de dieren enigszins schuw in de omgang. De hen legt een redelijk aantal kleine, witte eieren.

Groninger meeuw

Liefhebbers namen rond 1980 het initiatief tot bescherming van de bijna uitgestorven Groninger meeuw. Deze kip lijkt enigszins op het Friese hoen, maar is groter. Ze heeft een grove, blokvormige zilver- of goudkleurige peltekening op de veren. De eiproductie ligt rond de 180 stuks per jaar. Ook in het tweede en derde levensjaar leggen de dieren goed. Ze zijn nogal actief en levendig, en soms wat schuw.

Hollands hoen

Onder deze naam valt een groep kippen met gezamenlijke raskenmerken, vooral in het buitenland ook wel bekend als Hamburgers. De dieren komen voor in gepelde (dwarse streepjes op de veren), geloverde (met een anders gekleurde lover aan het einde van de veer) en diverse eenkleurige variëteiten. Ze hebben een slanke vorm, een opgerichte houding, een iets aflopende rug en een rijk ontwikkelde staart met fraaie gebogen sierveren bij de hanen. Kenmerkend is verder de rozekam. Het zijn goede leggers. Een sterk en actief ras.

Hollands kuifhoen

Gekufde hoenders komen al heel lang voor, getuige hun aanwezigheid op schilderijen van oude meesters. Het meest bekend is de zwarte kip met de volle witte kuif, maar er bestaan ook andere variëteiten, waaronder een krulvederige. De kuifveren van de haan zijn wat puntig, die van de hen wat ronder van vorm. Het zijn vrij rustige, aanhankelijke kippen, die een matig aantal relatief grote, witte eieren leggen.

Kraaikop

De Kraaikop is de goliath onder de oud-Nederlandse rassen. De haan weegt ruim drie kilo. Op de kop zit geen kam, maar een kleine verhoging met enkele kleine, stijve veertjes. Het dier heeft grote, open neusgaten. Deze kip komt voor in zwart, wit, koekoek en gezoomd blauw. De kip legt een redelijk aantal witte eieren. Kraaikoppen hebben een rustig karakter en kunnen ook loslopend worden gehouden.

Lakenvelder

Lakenvelders waren al bekend vóór 1700. Het is een vitaal, sterk en levendig ras met een fraaie kleuraftekening – zwart-wit-zwart van voren naar achteren – die ook bij ander vee voorkomt. Het zijn goede leggers van veel witte eieren. De kuikens krijgen pas de juiste kleur na de jeugdruï. Een rustige, probleemloze kip.

Nederlands baardkuifhoen

Sinds de 16e eeuw komt het Nederlandse baardkuifhoen in Nederland voor. Het dier heeft een fraaie, volle kuif en een driedelige baard met bakkebaarden. Kam- en kinlellen ontbreken volledig. Het is een wat langer ras dan bijvoorbeeld het Hollandse kuifhoen. De kip legt matig, is rustig en aanhankelijk en komt in diverse kleurslagen en in een krulvederige variëteit voor (afgebeeld is de krulvederige variëteit).

Nederlandse uilebaard

De Nederlandse uilebaard is een van de oudste Nederlandse kippenrassen. Kenmerkend zijn de dikke hals, de overvloedige baardontwikkeling, de tweehoornige kam en de verhoogd liggende neusgaten. Het is een tamelijk gehard, sterk en vriendelijk ras, dat ook loslopend uitstekend voldoet. Bij juist ofwel niet te veel voeren leggen ze goed. Het is een van de zeldzamere rassen. De eikleur is wit.

Noord-Hollands hoen

Het Noord-Hollandse hoen is ook wel bekend als Noord-Hollandse blauwe en is rond 1900 als dubbeldoelras ontstaan in de Zaanstreek: enerzijds om te voorzien in de behoefte aan vleeskuikens en anderzijds als legkip die ook in de wintermaanden legt. Het vrij grote dier komt alleen in koekoekkleurslag voor en is vriendelijk en aanhankelijk. In een hok gehouden kunnen deze hoenders te vet worden en minder eieren gaan leggen.

Schijndelaar

Het laatst ontwikkelde kippenras in Nederland is de Schijndelaar. De dieren zijn in het Brabantse dorp Schijndel ontwikkeld met hulp van Araucana's, Sumatra's, Australorps, Brabantse boerenhoenders, witte Leghorns en Nederlandse kuifhoenders. Een gekuifd ras met een lange staart, dat olijfgroene tot heel lichtblauwe eieren legt. De nafok is nog niet altijd even uniform. Schijndelaars zijn actieve, levendige kippen met een goede eiproductie.

Twents hoen

Het Twentse hoen is in de tweede helft van de 19e eeuw ontstaan in Twente, nabij de Duitse grens. Aanvankelijk was dit ras ook bekend als Twentse grijze. Aan het ontstaan werkten plaatselijk aanwezige hoenders, Maleiers en Leghorns mee. Het is een slank, sierlijk en iets lang ras. De productie van witgekleurde eieren is goed. De kippen zijn vitaal en altijd actief, en ze hebben een pittig karakter.

Welsumer

Een populair ras dat als tegenhanger van de Barnevelder aan het begin van de vorige eeuw nabij het Overijsselse Welsum (Olst) is ontwikkeld, is de Welsumer. Plaatselijk aanwezige boerenkippen en enkele Aziatische rassen leverden een bijdrage aan het ontstaan. Kenmerkend is de zogenoemde roodpatrijs-kleur. Het zijn uitstekende leggers van grote roodbruine, wat gespikkelde eieren. Het is een middelzwaar ras, vriendelijk, meegaand, met weinig of geen problemen.

Ranglijst van Nederlandse kippenrassen

Ras	Aandeel in populatie Nederlandse rassen
1 Barnevelder	12,7%
2 Hollands hoen	12,5%
3 Welsumer	7,8%
4 Kraaikop	6,8%
5 Brabanter	6,4%
6 Drents hoen	6,1%
7 Fries hoen	6,0%
8 Lakenvelder	5,8%
9 Nederlands baardkuifhoen	5,7%
10 Nederlandse uilebaard	5,7%
11 Twents hoen	5,3%
12 Noord-Hollands hoen	5,1%
13 Groninger meeuw	5,0%
14 Hollands kuifhoen	4,4%
15 Assendelft	3,6%
16 Chaams hoen	1,1%
17 Schijndelaar*	0%

** Dit nieuwe ras is nog maar nauwelijks aanwezig, hoewel het officieel erkend is.*

Welsumer kriel

Vreemde vogels

Fraai, bijzonder, gek, lelijk maar in ieder geval vreemd. Een aantal ongewone kippenrassen die duidelijk en kenmerkend afwijkt van het normale.

Naakthalshoen

Deze van oorsprong Oostenrijks-Hongaarse kippen hebben een naakte rode hals. Je vindt ze mooi of afschuwelijk, maar zeker bijzonder. Naakthalshoenders komen veel voor in Duitsland en wat minder in Nederland. Ze leggen een redelijk aantal eieren. Ze zijn er in diverse kleurslagen, zoals zwart, rood en koekoek. Van dit ras bestaat ook een dwergvariëteit.

Chabo's, buikschuivers met korte beentjes

Chabo of Japanse kriel is een oeroud Japans krielras dat herkenbaar is aan het geringe formaat en de extreem korte pootjes. De hanen hebben grote kopversierselen. Het ras is moeilijk te fokken omdat de broeduitkomsten slecht zijn. Chabo's komen in veel verschillende variëteiten voor, bijvoorbeeld glad-, zijde-, en krulvederig, staartloos, met zwarte of rode kopversierselen, en in veel kleurslagen.

Araucana's, kippen met oorbellen

Ooit een kip als deze gezien? Het dier heeft geen staart en vertegenwoordigt het enige ras met zogenoemde oortoefjes of 'oorbellen'. Deze van oorsprong Zuid-Amerikaanse kip legt groene of blauwe eieren en is een van de meest besproken rassen. Er wordt wel beweerd dat deze eieren een lager cholesterolgehalte hebben dan andere eieren, maar het bewijs hiervoor is vrij mager. De dieren komen al vele jaren in Nederland voor.

Kuifhoen met krulveren

Krulveren komen bij kippen in twee soorten voor. Als een zogenoemd krulveerhoen, een zelfstandig en zeldzaam ras én als een krulvederige variëteit van bepaalde kippenrassen. De nakomelingen van dit ras zijn deels krulvederig, gladvederig en overdadig gekruld. Als u de laatste paart aan een gladvederige haan, zijn de meeste nakomelingen krulvederig.

Staatloze bolstaarten

Door de afwezigheid van het staartbeentje komen bij sommige rassen zogenoemde bolstaarten voor. Bij deze dieren ontbreken de staartveren en de sikkels. Rassen waarbij dit voorkomt zijn o.a. het Drentse hoen, de Araucana, de Grubbekriel en de Everbergse baarkriel. Een grappig gezicht, maar de overhangende sierveren blijken soms onhandig voor een succesvolle paring.

Verenkuif van de Brabanter

De kopversierselen aan de kop van de Brabanter zijn de prachtigste kenmerken die bij kippen voorkomen. Waar gewone kippen een kam hebben, zie je hier een zijdelings samengedrukte, rechtop staande, iets naar voren gerichte verenkuif. Verder een lange baard in plaats van (zichtbare) kinlellen, terwijl de bakkebaarden de oorlellen bedekken, een V-vormige, tweehoornige kleine kam en grote, wijd geopende neusgaten op de betrekkelijk korte snavel.

Kraaikop met gierhakken

Bij een aantal rassen komen gierhakken voor, zoals bij de Kraaikop. Gierhakken zijn stijve veren die aan de dij groeien en achterwaarts naar beneden gebogen zijn. Deze eigenschap komt altijd voor in combinatie met voetbevedering.

Zijdehoenders zijn geen Angorakippen

Bij het Chinese zijdehoen, een oeroud ras, zijn aan de veren de weerhaakjes van de baarden onvoldoende ontwikkeld. Hierdoor zijn de veren zacht, donzig en zijdeachtig van structuur. Bovendien heeft het dier vijf tenen, terwijl de meeste kippen er maar vier hebben. Wat verder opvalt, is de blauwe huid.

Yokohama-langstaart

Een zeer sierlijk, iets hooggesteld Aziatisch langstaartras met een langgerekte bouw. De sikkel-, zadel- en staartdekveren zijn extreem lang, soms wel meer dan 100 cm, en kunnen tot op de grond doorlopen. De legnesten moeten bij dit ras groter zijn dan normaal en de zitstokken moeten vrij hoog zijn om de staart niet te beschadigen.

Vijf tenen

Meertenigheid (polydactylie) komt bij enkele rassen voor. Het meest bekend is echter het voorkomen van vijf tenen. Normaal hebben kippen vier tenen, waarvan er drie naar voren zijn gericht en een naar achteren. Het voorkomen van meer tenen komt slecht bij enkele kippenrassen voor zoals het Zijdehoen, de Dorking en de Houdans. Op deze foto van een Zijdehoen zijn de twee achtertenen (dus één extra) goed te zien, vlak onder de ring. De derde (buitenste) tenen zijn bedekt met veertjes.

Tentoonstellingen

In Nederland zijn ongeveer 300 plaatselijke pluimveeverenigingen. Vaak zijn dit gecombineerde verenigingen, die ook fokkers van andere dieren onder hun leden hebben, zoals konijnen, sierduiven, cavia's, knaagdieren, tamme watervogels, sier- en parkvogels. Naast de liefhebberij zijn velen actief als amateurfokker en organiseert men in het najaar en winter vergelijkende tentoonstellingen. Meestal zijn die op plaatselijk niveau, maar ook worden wel regionale, nationale en zelfs Europese tentoonstellingen georganiseerd.

Tijdens deze tentoonstellingen worden de dieren door deskundige juryleden aan de hand van standardeisen gekeurd en van predikaten voorzien, die van onvoldoende tot uitmuntend lopen. Sinds 2002 wordt ook wel volgens een puntenstelsel gekeurd om meer Europese eenheid in de keuring te bevorderen (zie de tabel). Aan de hand van de (hoogste) predikaten worden prijzen toegekend en kan een fokker zelfs kampioen worden. Dit levert bovendien veel eer en waardering op.

De tentoonstellingen zijn ook geopend voor geïnteresseerd publiek en zijn zeker de moeite waard om eens te bezoeken. Waar en wanneer deze tentoonstellingen worden gehouden, is te vinden op www.nhdb.nl onder het kopje Verenigingen, Tentoonstellingsrooster.

Verklaring toe te kennen predikaten en punten

U	Uitmuntend	97
F	Fraai	96
ZG	Zeer goed	93-95
G	Goed	92
V	Voldoende	91
M	Matig	90
O	Onvoldoende	0

Speciaalclubs

Naast de plaatselijke verenigingen zijn er ook zo'n 40 speciaalclubs. Dit zijn landelijke fokkerclubs die gespecialiseerd zijn in een of meer (verwante) rassen. De adressen van deze clubs kunt u eveneens vinden op de website www.nhdb.nl.

Pluimveetentoonstellingen zijn het walhalla voor de kippenfokker.